

Osallistuva budjetointi kaupungin pysyväksi toimintatavaksi

Osmo Fribergin valtuustoaloite osallistuvan budjetoinnin käyttöönotosta

669/00.02.50/2020

Kaupunginvaltuusto 24.02.2020 § 20

Osmo Friberg teki seuraavan valtuustoaloitteen:

“Salon kaupungin tulisi selvittää mahdollisuutta ottaa käyttöön osallistuva budjetointi. Osallistuvassa budjetoinnissa kaupunki osoittaa vuosittain esim 100 000 euroa, kaupunkilaisten ideoiden toteuttamiseen, tämä summa voitaisiin irroittaa vaikka puistojen hoito määrärahasta. Ehdotuksia voivat antaa kaikki ikään taikka asuinpaikkaan katsomatta, kaupungin toimialat tekevät näille suunnitelmille budjettiarvion, toteuttamiskelpoiset suunnitelmat siirtyvät äänestykseen. Äänestysvuonna 12 vuotta täyttävät Salolaiset voivat äänestää ehdotuksista. Ehdotusten toteuttamisesta vastaa Salon kaupunki.

Salossa 24.02.2020

Osmo Friberg”

Päätös:

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 01.06.2020 § 238

Valmistelija: vs. talousjohtaja Päivi Kohvakka, paivi.kohvakka@salo.fi, 02 778 5011, ma. taloussuunnittelija Marika Korpela, marika.korpela@salo.fi, 02 778 5403.

Osmo Friberg on tehnyt valtuustoaloitteen liittyen Salon kaupungin mahdollisuudesta ottaa käyttöön osallistuva budjetointi. Kuntalain 22 §:n mukaisesti kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää kuntalain mukaan mm. järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun. Salon kaupunki on nimennyt perustehtäväkseen kehittää alueen elinvoimaa, edistää asukkaiden hyvinvointia ja vahvistaa kuntalaisten osallistumista ja yhteisöllisyyttä.

Osallistuvan budjetoinnin tavoitteena on vahvistaa kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksia, edistää yhdenvertaisuutta sekä lisätä ymmärrystä kunnan toiminnasta. Osallistuva budjetointi tarkoittaa talouden ja demokratian yhdistämistä. Asukkaat otetaan siinä mukaan pohtimaan, mihin taloudellisia resursseja käytetään. Osallistuva budjetointi on tapa ajatella ja suhtautua yhteisten verovarojen käytön suunnitteluun. Osallistuva budjetointi on käytössä esimerkiksi Lahden, Turun, Tampereen ja Helsingin kaupungeilla.

Osallistuvaa budjetointia voidaan toteuttaa monin eri tavoin, eikä siihen ole yhtä ainoaa menetelmää. Toteuttaminen voidaan jaotella erilaisiin vaiheisiin, kuten ehdotusten keräämisvaihe, kehittämis- / yhteiskehittämisvaihe sekä äänestysvaihe. Osallistuvaan budjetointiin voidaan osoittaa talousarviossa jokin määräraha kaupungin tai toimialan budjetista, joka annetaan asukkaiden suunniteltavaksi. Määräraha voidaan

myös osoittaa jostakin tietystä hankkeesta, palvelusta, infrasta tai alueen kehittämisestä.

Osallistuva budjetointi tulee vaatimaan toimialoilta vahvaa sitoutumista. Toimialojen työpanosta tarvitaan kehittämis ehdotusten tutkimisessa ja tarkastamisessa, mahdollisissa yhteiskehittämisvaiheen suunnittelun järjestämisessä, kustannuslaskennassa sekä suunnitelman toteuttamisessa. Osallistuva budjetointi tulee toteuttaa jollain sähköisellä tai muulla välineellä, jolla kuntalaiset voivat järkevästi osallistua prosessiin.

Vs. kaupunginjohtaja:

Kaupunginhallitus päättää lähettää osallistuvan budjetoinnin käyttöönoton ja siihen liittyvät edellytykset viranhaltijoiden valmisteltavaksi talousarvion 2021 valmistelun yhteydessä.

Kaupunginhallitus katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.

Kaupunginhallitus 24.03.2025 § 114
1644/07.02.02.09/2025

Valmistelija

hyvinvointikoordinaattori Hilpi Tanska, hilpi.tanska@salo.fi, 02 778 2155

Kaupunki on ottanut osallistuvan budjetoinnin käyttöön vuonna 2021 aiheesta tehdyn valtuustoaloitteen pohjalta. Osallistuvaa budjetointia on toteutettu vuosina 2021, 2022, 2023, 2024 ja toteutetaan myös vuonna 2025. Vuoden 2025 osalta osallistuva budjetoinnin ehdotukset on kerätty marraskuussa 2024, kuntalaisäänestys toteutettu joulukuussa ja toteutettavat hankkeet valittu tammikuussa. Ensimmäiset yhteistyösopimukset on allekirjoitettu helmikuussa.

Kaikkina viitena vuotena, kun osallistuvaa budjetointia on toteutettu, on käytettävissä oleva määräraha ollut 100 000 €. Ensimmäisenä vuonna 2021 yhteensä 30 ehdotuksesta äänestettiin ja kuntalaisäänestyksen jälkeen (8581 ääntä) liikuntapalvelut toteutti määrärahan puitteissa kaikki äänestyksessä eniten ääniä saaneet hankkeet eli 18-väyläisen frisbeegolfradan Halikon kirkonkylään ja yhteensä neljä ulkokuntosalia Inkereelle, Kuusjoelle, Toijaan ja Särkisaloon.

Vuonna 2022 kuntalaisten osallistamista haluttiin viedä pidemmälle kuin vain ehdotusten antamiseen. Hankkeiden toteuttamisen ehdoksi asetettiin se, että ehdottajan / hänen edustamansa yhteisön tulee olla valmis toteuttamaan hanke itse. Yhdelle hankkeelle myönnettiin enintään 10 000 € määräraha. Toteuttamiskelpoisia ehdotuksia oli sopiva määrä niin, että määräraha riitti niiden kaikkien toteuttamiseen eikä kuntalaisäänestystä järjestetty. Hankkeita toteutettiin yhteensä 12 kpl, joista osa sisälsi useita tapahtumia. Edellisen vuoden käytäntöä jatkettiin v. 2023, mutta ehdotuksia oli enemmän ja kuntalaisäänestys järjestettiin. Ääniä annettiin 8580 kpl ja hankkeita toteutettiin 18 kpl.

Vuonna 2024 jatkettiin edelleen samalla lailla. Äänestyksessä ääniä saatiin edellistä vuotta enemmän eli yhteensä 15 933. Äänestykseen ei tarvinnut rekisteröityä ja yksi henkilö pystyi äänestämään eri laitteilla ja eri päivinä useita kertoja tai jopa useita kymmeniä kertoja. Hankkeita toteuttaneet tahot kokivat tämän osin epäreiluksi. Hankkeita toteutettiin 17 kpl.

Vuoden 2025 osalta otettiin käyttöön sähköinen osallistumisalusta. Osallistumisalusta hankittiin kaupungin käyttöön vuodeksi osana Sitran hanketta, jolla kehitettiin kuntalaisten osallistumista kaupungin talouden suunnitteluun. Alustaa käytettiin hankkeen lisäksi osallistuvan budjetoinnin ehdotusten vastaanottamisessa ja kuntalaisäänestyksessä. Ehdotuksia olisi voinut myös kommentoida alustalla, mutta tätä mahdollisuutta kuntalaiset eivät käyttäneet. Ehdotukset olivat julkisia heti, kun ne oli tehty. Äänestystä varten alustalle piti kirjautua nimen/nimimerkin ja sähköpostin avulla. Sähköisiä ääniä annettiin 1077 ja paperiääniä 54 eli äänimäärä putosi erittäin paljon vaaditun rekisteröitymisen vuoksi. Rekisteröitymisen tai äänestämisen vaikeudesta antoi palautetta vajaat parikymmentä äänestäjää. Kaikilla äänestyskerroilla on tarjottu mahdollisuus paperiäänen antamiseen. Aikaisempina vuosina paperiääniä on saatu vain muutamia.

Hyvinvointikoordinaattori on vastannut osallistuvan budjetoinnin toteutuksesta vuosina 2022-2025, vuonna 2021 prosessi oli viestintäpäällikön vastuulla. Kaupungin sisäinen osallistuvan budjetoinnin työryhmä on koottu asiasta kiinnostuneista ja kaupungin eri palveluja edustavista työntekijöistä ja on kokoontunut n. 3-5 kertaa vuosittain. Työryhmä on pohtinut kunkin vuoden toteuttamisprosessia, käynyt läpi ehdotuksia sekä äänestyksen jälkeen valinnut toteutettavat ehdotukset ja jakanut käytettävissä olleen määrärahan siten, että yhdelle hankkeelle on myönnetty enintään 10 000 € määräraha.

Työryhmän jäsenet ja viestinnän ammattilaiset ovat myös pitäneet hankkeita toteuttaneiden tahojen edustajille tilaisuuksia, joissa on käyty läpi tapahtumien järjestämistä, tarvittavia lupia ym. ja hankkeiden markkinointia ja viestintää. Toimijat ovat olleet pääosin tyytyväisiä osallistuvan budjetoinnin toteutukseen. Toimijoilta kerätyt kehittämissuhteet vuosilta 2022-2024 ovat esityslistan oheismateriaalina.

Toimijoiden kanssa on tehty yhteistyösopimukset, joissa on sovittu, mitä toteutetaan ja kenelle ja millä määrärahalta. Myös esim. tarvittavat maankäyttöluvat on liitetty sopimuksiin. Vuoden 2025 yhteistyösopimukset vahvistetaan viestintäpäällikön viranhaltijapäätöksellä samoin kuin vuonna 2024.

Sisäinen työryhmä on tehnyt ehdotuksen menettelytavoista, joilla osallistuvaa budjetointia jatkossa toteutettaisiin osana kaupungin pysyvää toimintaa ja kaupunkilaisten ja kaupungin yhteisöjen jatkuvaa osallistamista. Muutoksena viime vuosien käytäntöön on esim. se, että jatkossa myös kaupunki voisi toteuttaa hankkeita muiden toimijoiden ohella. Osa ehdotuksista on sellaisia, että kaupungin tulee olla vastuussa niiden toteuttamisesta. Tavoitteena kuitenkin on, että ensisijaisesti hankkeiden toteutus olisi muiden kuin kaupungin vastuulla. Esitys menettelytavoiksi on esityslistan liitteenä.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää, että Salo toteuttaa osallistuvaa budjetointia vuodesta 2026 alkaen liitteessä kuvatun menettelytavan mukaisesti ja vakinaistaa osallistuvan budjetoinnin osana kaupungin toimintaa.
Päätös	Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.
Tiedoksianto	Aloitteen tekijä Valmistelija Kirjaamo